

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
(SZW)
Mw. drs. J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

Datum
12 juli 2017
Ons kenmerk
ECSD/U201700543
Uw kenmerk
2017-0000104420
Telefoon
(070) 373 8282

Onderwerp

Verzoek om advies over verdeelmodel bijstand 2018

Geachte mevrouw Klijnsma,

U hebt de VNG gevraagd om advies te geven over het verdeelmodel bijstand voor 2018.

Aan dit model hebben VNG/gemeenten, Rijk en wetenschap de afgelopen jaren gezamenlijk gewerkt. In eerste instantie naar tevredenheid van alle partijen. Het model leek beter aan te sluiten bij de werkelijkheid dan het vorige model. In het bestuurlijk overleg van 6 juli jl. hebben wij aangegeven dat VNG door het grote tekort op het macrobudget niet langer medeverantwoordelijk kan en wil zijn voor de doorontwikkeling van het verdeelmodel en de vaststelling van de individuele budgetten van gemeenten.

Dit betekent ook dat wij geen advies geven over het verdeelmodel zoals dat nu voorligt en de vaststelling en uitvoering van de verdeling overlaten aan het inzicht en de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris en het kabinet.

Graag geven wij een toelichting op ons besluit.

Tekort macrobudget in 2016 van € 270 mln. euro met doorwerking in 2018

Begin dit jaar constateerde VNG dat het macrobudget 2016 niet aansluit bij de daadwerkelijke opgave van gemeenten. De uitgaven BUIG van gemeenten lagen in dat jaar in totaal € 270 mln. hoger dan het macrobudget dat door het rijk is gevuld: 90% van de gemeenten had daarmee in 2016 een tekort op de BUIG. Dit leidde tot grote onrust onder gemeenten. Niet in de laatste plaats omdat wettelijk is vastgelegd dat het Rijk zorg dient te dragen voor een toereikend macrobudget.

Gemeenten met een tekort op de BUIG groter dan 5% komen in aanmerking voor het vangnet. Deze constructie wentelt het macrotekort echter af op de collectiviteit van de gemeenten¹. De uitkeringen vangnet betalen de gemeenten immers collectief uit het macrobudget van twee jaar later (t+2). Voor 2018 betekent dit dat er naar verwachting € 140 miljoen uitgenomen wordt uit het macrobudget om de uitkeringen vangnet 2016 te dekken. Het systeem van het betalen van de vangnetuitkering uit het macrobudget leidt in het geval van een ontoereikend macrobudget tot een neerwaartse spiraal. De compensatie aan individuele gemeenten leidt tot een (nog) lager macrobudget en daarmee waarschijnlijk ook weer tot meer aanspraak op het vangnet, enz. enz.

Op 14 juni jl. hebben onze leden met een overweldigende meerderheid een motie aangenomen die het kabinet oproept tot het repareren van het tekort op de BUIG. Wij voelen ons gesteund door de Raad voor de Financiële verhoudingen die eveneens aangeeft dat de tekorten duiden op een ontoereikende raming van het macrobudget.

VNG heeft u in het bestuurlijk overleg van 6 juli het voorstel gedaan om de steeds terugkerende en frustrerende discussie over de omvang van het macrobudget op te lossen door over te stappen op een systeem van nacalculatie, waarbij in het jaar er na direct wordt afgerekend. Dat betekent dat het rijk het tekort op het macrobudget direct bijpast en overschotten direct worden terugbetaald uit het macrobudget. Gemeenten hebben in dat alternatieve systeem niet meer te maken met onverwachte tekorten (en ook niet met overschotten).

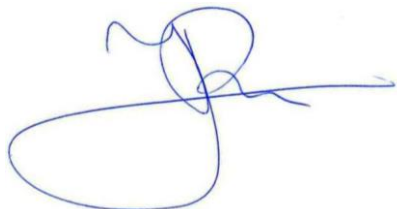
Dat zien wij als een reëel alternatief voor het huidige complexe ramingsmodel c.q. rekenregel van het CPB, dat uitgaat van meerdere factoren: de realisatie in het voorgaande jaar, de verwachte ontwikkeling van de conjunctuur en de verwachte effecten van rijksbeleid. Vooral over de effecten van rijksbeleid is regelmatig discussie, omdat hier gewerkt wordt met – in de ogen van gemeenten – vaak ondoorzichtige ramingen en aannames.

Omdat u heeft aangegeven dat u niet op dit voorstel van VNG in kunt en wil gaan, gaat de VNG in de persoon van enkele leden van de VNG-commissies Financiën en Werk & Inkomen binnenkort in gesprek met het CPB over verbetering van de ramingsregel.

Tot slot

In het bestuurlijk overleg van 6 juli heeft u aangegeven geen verdere actie te kunnen zetten op het oplossen van het macrotekort op de BUIG. Hoewel wij uw positie in de huidige omstandigheden begrijpen, is de uitkomst voor ons zeer teleurstellend. Met het nieuwe kabinet zullen wij dan ook het gesprek aangaan over een oplossing die tot een adequaat macrobudget en verdeling leidt.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

J. Kriens
Algemeen Directeur

¹ Het vangnet is bedoeld om onbedoelde verdeel-effecten te compenseren. Vanuit die optiek is het ook logisch dat gemeenten solidair zijn om tekorten bij individuele gemeenten op te lossen en daarvoor middelen uit het macrobudget aanwenden.